

Kral přińdže

Hlej, přińdže čas, praji Knjez,
zo chcu Dawidej zbudzić praweho
potomnika. Wón budže kral,
kiž budže mudrje knježić
a budže prawo a prawdosć dźeržeć.

Jeremija 23,5

Hdyž připowědźi so w zařdženych časach wopyt krala, zahajichu so wulke přihoty. Swjedženski wuběrk z byrgermištrom na čole so wuzwoli, čestne wrota so stajichu, šulske džěći wobstarachu sej chorhojčki, zo bychu prawje kiwać móhli, čestne knježny so wupytachu, kiž mějachu krala witać w bělych drastach. Hdyž kral skónčnje přińdže, běše wša ludnosć na nohach, přetož tajki swjedžen njesmědžeše nichto skomdžić. Časy su so změnil. Kralojo su wotstupili a na jich městno su politikarjo stupili. Na někotre lěta wukonjeja swoje džěło a potom zaso wotstupja. Čestne wrota so njestajeja, hdyž woni přińdu. Ludnosć wostanje doma.

Profet Jeremija bě swojemu ludej připowědźił, zo přińdže kral, kiž budže mudrje knježić. To běše lětstotki do narodženja Jezusa. Lud čakaše, tola nič so njesta. Něhdže poť lěttysaca nadžijachu so židža na sprawnego a mudrego krala, tola bibliske wěšćenja so njespjelnichu. Štózku tež běše kral w Israelu, wopokaza so po krótkej chwili jako njekmany, jako koruptny a njesprawny. Jedyn z nich bě Herodes Wulki. Romjanam napřećo, kiž běchu jeho zasadžili, běše podwólny kaž lakaj. Swój lud pak teptaše a tyranizowaše. Ze železnej ruku dźeržeše so na mocy. Runje za jeho čas spjelnili so wěšćenje Jeremije wo sprawnym kralu. Jezus Chrystus so narodži, nic drje w Jerusalemskim palasce, ale w skromnej hródzi w Betlehemje.

Jezus Chrystus běše kral, tola nic politiski kral. Do hłowneho města Jerusalema začahny Jezus kaž kral. Tola nic na konju abo kamelu, ale na wóslicy. Z tym pokaza na to, zo je hinaši kral hač cí, kiž přińchachu na wysokim konju abo přińdu džensa

Chrystus Pantokrator w Cefalu na Sicilskej (mozaik z lěta 1148). Łačonske napismo rěka serbsce: Stworjeny čłowjek sym, stworiciel čłowjekow a wumóžer stworjenjow – jako Bóh w čěle sudžu čěla, wutroby.

Foto: prywatne

w luksusowych limuzinach. Romski bohota Pilatus bě sej njewěsty, za koho ma Jezusa měć. Tehodla so jeho direktnje woprašo: „Sy ty kral Židow?“ Jezus wotmołwi jemu z wulkej jasnosću: „Moje kralestwo njeje wot tuteho swěta.“ Na wospjetne prašenje Pilatusa praji Jezus: „Ja sym kral. Ja sym so za to narodžil a sym za to na swět přišoť, zo bych za prawdu swědčil.“ (Jan 18,37) Před Pilatusom wupraji Jezus, zo wón spjelnili Jeremijowe wěšćenja, zo je kral, tola nic kral po wašnju swěta.

Jezus Chrystus je kral křesćanow. Tola wón njeknježi po wašnju swěta z tym, zo sadzi na pjenjezy a móc, ale tak, zo chce sej dobyć wutroby ludži. Chrystus je, tak móžemy prajić, kral wutrobow. Wón chce nam móc a sylnosć w dobrych a w złych časach dać, zo bychmy wobstali swoje wšedne žiwjenje. Swoju sprawnosć a mudrosć wozjewi tym, kotřiž so jemu

wotewrja. Tak móže we nas rosć lubosć, a sebičnosć so přewinje. Čim wjace ludži so jemu přiwobroći, čim lěpje móže wón knježić jako sprawný a lubowacy kral.

Adwent je čas, w kotrymž přihotujemy so na wopyt našeho krala. Stajimy sej hałžki do jstwy, zaswěćimy swěćki, słuchamy na měrnú hudźbu. Wjele ludži dže přez hodowne wiki, zo bychu „rumpodicha honili“. Druhdy wšak so zda, zo so přihotuje a přihotuje, tola kral nje přińdže. Stručte su to hody, hdyž so swjeći jenož swjećenja dla. Wšelacy před tajkej prózdnotu čekaja něhdže do južnych krajow. Tole pak so nam křesćanam stać njemóže. Mamy swogeho krala, kotrehož přichad hody swjećimy. Wšitke naše adwentne přihoty njech nam pomhaja, zo swjećimy hody narodženje Jezu Chrysta, našeho krala, kiž mudrje knježi.

Jan Malink

Dohodowne paslenki

Lube džěci, po tym zo sće w poslednich čisłach Pomhaj Bóh hódali a Tereza, Katka a Sophia su mału překwapjenku dobyli, mamy za was paslenku přihotowanu. Što by so do adwentneho časa lěpje hodžało? Snano je to tež mały pokiw, što móhli wowce, maćeri abo kmótam jako hodowny abo adwentny darik paslić.

Trjebaće slěborny paslenski grót (0,6 mm a 0,3 mm tołsty) a pisane parlički wšelakeje wulkosće. To móžeće w paslenskim wobchodze kupić.

Najprjedy přihotujće sej ze sylnišeho grotu formu swojeje debjenki. Do adwentneho časa so zawěsće wutrobička, hwězda abo měsack derje hodža. Najlěpje je, zo započnjeće z jednorej formu – z wutrobičku.

Kóncaj grotu tak zasukajće, zo nastanje koleso. Nětko formujće sej kedźbliwje rjanu wutrobu. Z čějšim grotom wutrobičku wudebće. Přičińće jón horjeka při wutrobičce a čehńće jón překi a podłu přez wutrobičku. Při tym stajnje zaso parličku na grót nawlečće. Kóncaj grotu přičińće zaso při kromje.

Njejsće hišće tak prawje spokojom, dokelž zda so wam wutrobička někajka horbata być? To položće ju na blido

a položće tołstu knihu na nju. Po chwilce budže rjenje runa.

Hdyž sće takju jednoru wutrobičku zmištrowali, potom spytajće tola raz hwězdu formować. Jako předłohu móžeće formy za pječenje poprančkow wužiwać. Tam tež hišće druge rjane formy nadeńdźće. A zawěsće změjeće při paslenu stajnje nowe ideje, kak móhli grót wić.

Wězo, trjebaće trochu sćerpnosće, doniž nimaće wšitko napaslene. Ale hdyž so potom waša hwězda abo wutrobička na hodownym štomiku abo we wónnje zyboli, je so próca wudaniła.

Komuž so chce, móže na našej adwentničce na Michalskej farje ze mnu tajke debjenki paslić.

Janina Krygarjowa

Rys.: J. Krygarjowa

Žohnowany adwentny a hodowny čas

preje wšitkim čitarjam, dopisowarjam a dobročelam

redaktorka Pomhaj Bóh

Adwentnička w Budyšinje

Na druhej njedźeli adwenta, 4. decembra, swjeća so serbske kemše w Budyšinje w Michalskej cyrkwi popołdnu w 14.00 hodž. Po tym zhromadzi so wosada na farje k adwentničce ze swaćinu, bjesadu a spěwanjom. Džěci přihotuja mały program. Wšitycy su wutrobnje přeprošeni.

Wo Kilianu w słowje a spěwje

Radworska Domowinska skupina přeprošuje třěću adwentnu njedźelu, 11. decembra, w 17.00 hodž. do hosćenca „Meja“ na program wo fararju Janu Kilianu składnostnje jeho lětušich 200. narodnin. Trudla Malinkowa předstaji žiwjenje a skutkowanje fararja, kěrlušerja a wupućowarja w słowje, a bariton Gerald Schön, na klawěrje přewodžany wot Oksany Weingardt-Schön, zanjesje Kilianowe kěrluše.

Rakečanska Bjesada

Rakečanska Bjesada přeprošuje wutoru, 13. decembra, na wulět na Nepilic dwór w Rownom. Wotjězd je w 14.00 hodž. wot Rakečanskeho torhošća.

Njedźelu, 18. decembra, su džěci přeprošene na dwurěčne džěćace kemše, kiž započnu so w 9.30 hodž. w cyrkwi.

G. Holder

Bukečanska Bjesada

Poslednja lětuša serbska Bjesada w Bukecach wotměje so 15. decembra we 18.30 hodž. na farje pod motom „Drohe hody, tuni štom“.

M. Krygář

Adwentny koncert

17. decembra, sobotu do štwórteje adwentneje njedźele, wuhotuje chór Serbskeho gymnazija swój tradicionalny adwentny koncert w Michalskej cyrkwi. Koncert nawjeduje tachantski kantor Friedemann Böhme. Započatk budže w 16.30 hodž.

Tereza, Katka a Sophia su dobyli

Štóz je w zašłym wudaću Pomhaj Bóh hódančko prawje wuhódał, je móhl naposledk wučitać mjeno najwažnišje modlitwy křesćanstwa: Wótčenaš. Mjez prawymi dopisami je redakcija jako dobyčerki wulosowała Terezu a Katku Krygarjec z Wuježka a Sophiu Bejmakec ze Śćijec. Wjele zboža! Wšitke tři dobyčerki su přeprošene na wulki lód do Budyskeho hosćenca „Wjelbik“.

Wón drje znaje potajnosć našich wutrobow (Ps 44,22)

Runje před lětom to bě, jako so na lužiski kraj sněh jenož tak sypaše. Wobchad na dróhach so spomaleše. Před domami wjerškowachu běle scěny kaž alpowe klobuki. Pod čezu so hałuzu zhibowachu. Saniki a sněhaki łubje wopušćichu a we wochěži swoje zymske parkowanišćo nadeńdžechu. Wonka zybolachu so mjeřiše a wjetše hwězdy na bělych minusowych přikrywach, jako započa Daniela zesply konopeja stare kartonki wučahować. Ani bratr ani sotra nochcystaj listy, dokumenty, fota a knihi zemreťeju staršeju měc. Daniela bě wšo w něhdyšej džěcacej stwě składowała a sej myslěše, zo budže zawěsće zajimawe zaso raz w starych wěcach hrjebać. Nimo toho chcyše stwu zrumować a ju za wnučki, kiž k hodam přiředu, přihotować.

W kartonkach je wšo derje zřadowane: listy přiwuznych a znatych maćeri a naney a samo někotre listy džěci na staršeju. W mapje leža wuswědčenja a wopisma, kiž zdadza so jej nimale směšne w prjedawšich formulacijach kaž „... za wuběrne wukony při kubljanju socialistiskich wosobinow“. Spočatk 1950tych lět přepodachu naney za wuspěšne džělo na kraju koleso, štož bě za tehdyše poměry zawěsće trěbna a praktiska premija. Tež pozdžišo wosta jeho najlubši wobchadny srědk koleso a doma mějachu pincu poľnu z kolesami wšěch wulkosćow. Daniela je jako jednacelětna samo wubědžowanje w kolesowanju dobyła. Złotu medalju wuhlada nětko w cigarowej tyzce pódla namješkow za dobrou wědu, kiž su džěci kóždolětnje w šuli dóstali. Haj, dobre znamki běchu staršimaj přeco wažne a z nimi sy sej móht někotruzkuli chwalbu wulišćić. Bóle zajimawe za Danielu je znamješko Jednoty Sokoł w serbskich barbach z lěta 1932. Te móže jenož wot džěda być, wšako bě něhdy horliwy Sokoł a rady wo zjězdach a zwučowanjach powědaše.

Daniela bjerje fotowe albumy do rukow, zo by je do kamora zarjadowała. Fota sej wona rady wobhladuje a je stajnje znowa wo podobnosć přiwuznych překwapjena. Přez fota so jasnijo na prjedawše podawki dopomina, wosebje wězo na wulěty abo swójbne swjedženje. Njemóže hinak a započina w jednym z albumow listować. Wobrazki su čornoběle a małke, te wot firmowanja pak wjetše a wot znateho měščanskeho fotografa. Jeje sotra ma družcu drastu, kajkuž Daniela ženje njeměješe, dokelž njebě katolska wukřćena, a tež tón židžany šat z cankami, kiž je nanowa četa ze zapada za sotru k přenjemu swjatemu woprawjenju posłała, je přeco wobdžiwala. Płat pyšneho šata je w porstach cunjo knyskotał. Mysli na hodowne pakćiki ze Speyera, kiž stajnje dwě njeđzeli do hód dochadźachu a powabnu zapadnu wón z cuze-

Rys.:
Maja Nagelowa

ho swěta do bydlenja njesechu. Wón je so dawno zhubiła. Přidžělene kuski Sarottišokolody je Daniela tehdy na jazyku cyle pomału rozběžeć dała. Znaješe tež chewing gum, žwjenkački, kiž su katolske džěci jeje rjadownje wot fararja dóstali, a druhy je z nimi po šuli sobu šła a sej tute a druge placki na farje wotewzała.

Njebě zlě, zo bě w rjadowni jenička ewangelska, njezačuwaše to jako njelěpšinu, jenož to njebě na serbskich katolskich božich mšach a swjedženjach pódla. Druhdy je z nanom na katolske kemše do klóštra sobu šła. Tam bu jej hdys a hdys špatnje wot kadźidla. A do ewangelskeje cyrkwy je w měsće pozdžišo sama chodžila, na konfirmaciju pak su wšitcy sobu přišli. Wowka a džěd z maćerneho boka bęstaj hordaj a wjesoľaj, zo mataj znajmjeńša jednu serbsku ewangelsku wnučku. K nimaj měješe Daniela wosebje luby počah. Hakle lěta pozdžišo bě wot sotry zhoniła, zo je přenje měsacy pola wowki a džěda wotrostła, w podhórskej wjesce, dokal je ju pozdžišo přeco zaso ćahnyło. Nimale kóždy kónc tydženja bě wona tam. Wodnjo dundaše po pólnych pućikach z wjesnymi džěćimi abo sama. Po wječorach z džědom karty hraješe a kamuški suwaše. Njeđzeli rano je wowka w rozhlósu kemše poskała a kěrlušy sobu spěwała. Tež w hodownym času wopytowaše Daniela wowku a džěda, kotrajž měještaj za nju najrjeńši hodowny štom swěta: z prawymi swěčkami a čežkej woľowej lametu, wot kotrejež je džěd kóždu šlebjerdku jednotliwje na jehlinu pójšať. A stajnje běše to swjatočny ritual, hdyž je swěčki zaswěćić. Wšitcy su frinkolate pohiby pľomješkow wobdžiwali a hodownu

wón do so sřebali, doniž njeje džěd swěčki zaso hasnył a sej spokojom cigaru zažehlił.

Daniela woćini stary swójbny album w kožanej wobalce a dohlada so kwasnych wobrazow staršeju. Přińdžetaj runje ze serbskeje katolskeje cyrkwy, hdžež je jeju farar ekumenisce zwěrowať. Bě spočatk měrc, tola sněhowy přikryw a kožuchi kwasnych hosći přeradzja zymny powětr. Mać měješe šlewjer z myrtowym wěncem a w swojim bělym šaće bě kaž jandžel rjana. Zda so być tróšku mučna a zawěsće je ju w čeńkim šaće huškało. Na wobrazu deleka je widzeć kwasne blido ze serwijom, kotrehož talerje a šklě Daniela hišće džensa na narodninach wužiwa. Něžne kwětki a złoćane kromy drje cyle po jeje słodže njejsu, tola ze sudobjom dopomina so na swójbne swjedženje za dohim blidom dobreje stwy. Wosebje rady słučaše na wuja Měrcina, kiž wědžeše stajnje zajimawe a pryzlojte anekdoty powědać, a spěwać ći wón móžeše! Znaješe wšě štučki serbskich zabawnych spěwow a ze swojim přijomnym basom jedyn po druhim zakantori. Wuj běše cyle hinaši hač nan, kiž ani škleńčku wina njepiješe, ani spěwać njemóžeše a tež hewak jara chutnje na žiwjenje zhladowaše. Za to pak so w stawiznach wuznawaše a hdyž měješe Daniela raz prašenje k šulskej stawiznskej maćiznje, zamó ze swojim přednoškom nablaku poľ hodžiny wupjelnić.

Zańdženosć je za Danielu napinacy swět z tójšto hodańčkami. Za nju ma čłowjek dwójnu dušu: jednu njeđótkliwu schowanu a tamnu widžomnu. Mać a nan staj wjele listow zawostajtoľ. Zdawna njeje džowka hišće wšitke čitała. Je jej njepřijomne so bjez prašenja a skradžu do nutřkowneho žiwjenja staršeju podać. Na druhim boku su listy zajimawe, přeradzēja mysle a začuća a dokładnje prjedawše podawki rysuja. Druhdy je Daniela samo překwapjena wot dožiwjenjow přiwuznych, wo kotrychž njeje ženje do toho słyšať. Nječuje so derje při ćitanju, tola wćipnota dobudže a tak zlehne so Daniela dozady do křesťa a woćini jej hišće njeznaty kuwert. Jednotliwe wusmahnjene łopjena we wšelakich wulkosćach wona z wobalki wučehnje. Pismo na nich njeznaje. Kóžde łopjeno započina so z „Moja najlubša ...“ abo „Moja horco lubowana ...“. Předmjeno, kiž potom sčěhuje, je maćerne. Łopjeno po łopjenu sej wona přećita, ničo wokoło so hižo njeslyši, we hłowje a wutrobje so jej wjerťoli. Sady kaž „Mi so njesměrnje za tobu styska“ abo „Mam će strańnje lubo“ so wospjetuja. Rozbudženosć so jeje zmocuje. Podpisane su łopjena z předmjenom, kotrež Daniela znaje. Na kromje stej datum. Poslednje łopjeno je někak poľ lěta do jeje naroda datowane.

Měřana Cušćyna

„Drohe hody, tuni štom“

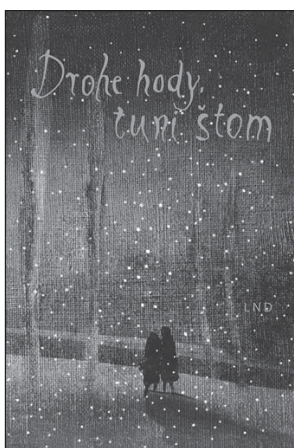
Hízo zahe ćmička. Wonka je zyma a wječory su dothe. Dohodowny čas nas wita!

Runje za „dothe wječory při ćoplych kachlach“ – kaž we wabjenskim wozjewjenju rěka – je Ludowe nakładnistwo Domowina lětsa nowu podzmysku čitanku „Drohe hody, tuni štom“ wudało.

Zabawna a wotměnjaca je kniha, wšako namakamy w njej powědančka a basnje dokoławokoło hód z pjera třiadwaceći serbskich awtorow a awtorow. Při tym su wšě generacije pisacych zastupjene – wot njeboh Jurja Brězana (* 1916) hač k studentej Měrćinej Wjenkej (* 1987). Runje starobne rozdžěle wšak pisanosći přinoškow polěkuja: Nostalgiske dopomnjenki na hody w džěcacych lětach so runje tak jewja kaž načasne teksty wo hodžoch při dalokich brjohach.

Wosebitu chwalbu ma so wudawaćelce Ingrid Juršikowej za kedźbliwe zestajenje jednotliwych přinoškow wuprajic. Husto hdy su na so scěhowace powědančka abo basnje přez hesła abo motiwy zwjazane. Tak wotkryje čitar/ka njeapcy zwiski mjez tekstami abo dóstanje hišće raz druhi wid na wěstu temu.

Tež wuhotowanje knihi ma so wuzběhnyć: Kruta wjazba z módro-čerwjenej škitnej wobalku wotpowěduje charakterej podzmyskeje čitanki, w kotrež móžeš kóždu zymu znova listować. Luboznje je Jutta Mirtschin knihu z čornobělymi wobrazami ilustrowała. Małe rysowanki z hodownymi motiwami pomhaja so do (do)hodowneho swěta zběrki zanurić. Jenož hdys a hdys so prašach, što zwjazuje wobrazk z powědančkom. Nadpadnyła je mi cyrkwička pod powědančkom Kita Lorenca „Patoržica“, w kotrymž pak so docyła cyrkej njejewi. Tehorunja by so pola powědančka

„Waw!“ wot Dorotheje Šoćickej wobrazk rumpodicha (str. 90) lěpje k tekstej hodžať hač woľ z hodowneje stawizny.

Cyľkownje bě mi wulke wjeselo w čitance listować. Běch překwapjena, zo namakach w njej telko rozdžělnych pohladow na adwentny a hodowny čas. Runje jako teologowka wšak mje jara zajimuje, što ludžo z hodami zwjazuju a kak so wony wosebity čas w literarnych twórbach předstaja.

Najhusćišo jewja so w čitance teksty wokoło swójbje a kak tam adwentny a hodowny čas na najwšelakoriše wašnje dožiwjeja a swjeća: Tak steja swójbne konflikty w srjedźišću powědančka Róže Domašcyneje „Štyri njeźele“. Porno temu wšak podšmórnje Benjamin B. Nawka w swojej basni „Hody versus dary“ wažnosć swójbje a přećelow.

Hdys a hdys pak so tež samotnosć k hodam tematizuje. Namakamy tu spokojnosć, kaž we wuprajenju žony „Patoržicu mam rady! Nječuju so sama!“ (Sylwija Šěnowa, „Jehlinowc“), ale tež stysk za druhej wosobu: „... za woknami hraje žiwjenje / tež ja / wostajich swěcu / tak sebje wobšudžu / zo na mnje čakaš“ (Marja Krawcec, „Jedna móžnosć“).

Při wšěm njesmědža w podzmyskej čitance wězo teksty wo zasněženej krajiny a zymskich pućowanjach pobrachować. Jenož w powědančku Měrki Mětoweje „Nječesany adwent“ wučeknje sej porik k hodam do juha a tež

w basni Měřany Cušcyneje „Drohe hody“ móžemy so w myslach do dalokeho dowola podać.

Tola što bychy hody bjez rumpodicha byli? Wězo hraje rumpodich runje kaž w towaršnosći tak tež w čitance wažnu rólu. Tak ma holčka strach před jeho prutom, w druhim powědančku pak so wotkryje, zo je so za rumpodichom jenož susod chowať. Nó a komuž to hišće njedosaha, tón móže so z Kryskulu k rumpodichej do Finskeje podać.

Hdys a hdys wšak jewja so mjez linkami tež barby wěry abo prašenje za wěrnosću a wobšudu. Za čim poprawom honimy? Što wučinja hody? Nazornje je so Maksymilian M. Nawka w swojej basni „Boža nóc“ z tym rozestajil.

Rjane zakónčenje čitanki je powědančko Jurja Kocha „Lulajže Jezuniu“, kotrež nam na načasne wašnje hodownu stawiznu zbliži: Młody pólski porik, kiž woćakuje džěćo, je patoržicu po puću. Wostanje pak z awtom w sněze tčacy. Hakle po wulkim dyrdomdeju so jimaj na kóncu tola poradži ćoplu hospodu za porod synka namakać.

Móžu knihu „Drohe hody, tuni štom“ jara doporučić. Čitanje w njej je wulke wobohaćenje a wjeselo! **Jadwiga Malinkowa**

Drohe hody, tuni štom. Podzmyska čitanka, Budyšin 2011, 169 stron

Ilustrowała je čitanku Jutta Mirtschin.

Tež serbske hesła předstajene

W Baselskim nakładnistwje Friedrich Reinhardt je nje dawno wušta kniha, kiž předstaja wudaća Ochranowskich hesłow w 50 wšelakich rěčach a ke kóždej rěči typiski recept wotpowědneje narodnosće. Zestajerka Dorothea Weller je do 141stronskeje brošurwaneje knihi tež Serbow zapřiřała. Tak stej mjez słowakšćinu a španišćinu dvě strojnje knihi wěnowanej serbsčic

nje. Čitar zhoni, zo „Wšědne hesła“ wot lěta 2001 w nakładže 400 eksemplarow w hornoserbsčiny wuchađeja, zo je katechet na wuměnkcu Hinc Šoľta zestaja a Ludowe nakładnistwo Domowina w Budyšinje wudawa. Hanka Tarankowa ze Starých Hajnic poda jako typiski serbski recept samobělene běrny z lanym wolijom.

Zdobom so Hanka Tarankowa, kotraž je na małym

portretowym foće w swojej ewangelskej narodnej drasće zwobraznjena, wo wuznamje Ochranowskich hesłow za sebjewupraji: „W našej swójbje so hižo přez generacije Ochranowske hesła čitaja. Po tym zo wuchađeja tež serbsce, čitamy je w swojej maćeršćiny. Sym 1933 rodžena a běch OP-sotra a pozdžišo sekretarka. Kaž w powołanju tak bě a je tež w swójbje serbska rěč wšědnje wužiwanja a drohotne kubło, kotrež smój jako staršej swojimaj džěscómaj dale daťoj. Rady bjerjemy Hesła tež jako zakład za wusytanje nabožneho Słowa k dnjej w serbskim rozhoľsu.“ **T.M.**

50 Rezepte aus aller Welt zu 50 Ausgaben der Herrnhuter Losungen, herausgegeben von Dorothea Weller, Friedrich Reinhardt Verlag, Basel 2011, 141 stron

„Nutř waju pušćić njemóžu ...“

Jedyn z najrjeńšich serbskich hodownych ludowych spěwow je bjezdwěla tón, z kotrehož je nadpismo tutoho małego artikla wuwzate: „Přadla je Marja kudžałku“. Při wšěm so wón ani w Špěwarskich ani we Wosadniku njenamaka. Ja wo nim – dopomnju-li so prawje – přeni raz zhonich přez artikl Serbskich Nowin wo hodownym koncerće Radworskeho chóra Meja w hodowniku 2010. Hdyž jón na to w Towaršnym spěwniku nadeńdžech a z hlawy wuknjeh, so hnydom do njeho zalubowach.

Něšto pozdžišo so z tutym spěwom zaso zetkach čitajo Oty Wićazowu knihu „Handrij Zejler a jeho doba“ (Budyšin 1955). Na dwěmaj městnomaj swojeje knihi (str. 77/78 a str. 210/211) jón Ota Wićaz wobjednawa – a wón je wočiwidnje runje tak zalubowany do njeho kaž ja. Wićaz, byrnež źórłowy doklad toho njemě, ma za to, zo je „Handrij Zejler spěsnił“ tutón spěw, „a to jara zahe, potajkim w swojim Lipšćanskim času“ (str. 77). W tym,

zo je tutón spěw tež hižo zapřijaty do zběrki „Pěsnički hornich a delnich Łužiskich Serbow“ Leopolda Haupta a Jana Arnošta Smolerja z lěta 1841 (str. 281), Wićaz napřečiwk k swojemu měnjenju njewidzi. Nawopak: Zo wón po Haupće a Smolerju z Łaza pochadza, je za Wićaza skerje pokiwo na Zejlerjowe awtorstwo. Přidatnje powoła so Wićaz na Bjarnata Krawca, kiž „je cyle njewotwisnje wote mnje k tutomu wusudej dóšo“ (str. 78). Wón pokročuje z připomnjenjom: „Njesmě so napřečiwić, zo běše Handrij Zejler z ewangeliskim teologom a zo so njeje k pěsni wuznał“, a wobkruća to z pokiwom na to, zo Zejler je tež „zbasnił druhu legendu ‚Swjateje Marine sylzy‘“ (tež tam).

Runje tutón Wićazowy pokiwo je mje dowjedł k wobkedžbowanju: Po tym zo tej „dušce dvě“ ze štwórteje štučki stej Marju prosytoj: „Pušć naju, swjata Marija, nutř, kiž maćer Boža sy“, rěka w pjatej štučce: „Nutř waju pušćić njemóžu“.

Slědowace tři linki „jandželki rejuja / tu w swojich židžanych košulkach, / we wěnkach zelenych“ mějach najprjedy za wopodstatnjenje toho, zo Marja njemóže tej „dušce dvě“ nutř pušćić. Ale trjechi to woprawdže? Čehodla bych rejujace jandželki jeju zastup haćili?

Ota Wićaz je měnjenja, zo Marja „nam njemóže dowolic“ nutř přińć. „Ale poskičuje nam pohlad do njebieskeje krasnosće“. (str. 210) Snano by hišće jedyn krok dale hić móht. Njeby Marine zapřewanje zaklučowane rozestajenje z katolskej Marinej pobožnosću, wosebje z wučbu Marineho sobuwumóženstwa, być móhto? Njeby „Nutř waju pušćić njemóžu“ rěkać móhto: Ja, Marja, njesym z sobuwumóžnicu (łaćonsce: *corredemptrix*)? Jelizo tuta teza trjechi, by to woprawdže pokiwo na Zejlerjowe awtorstwo być móhto; přetož tajki reflexiski niwow w rzy ludowym spěwje wočakowac njemóžeš. To by „Přadla je Marja kudžałku“ bylo z krasnym swědstwom ewangelskeje Marineje pobožnosće, kajkuž ju tež znajemy wot Luthe-
Hilger Weisweiler, Tübingen

Serbski hodowny spěw jendželsce

„Přadla je Marja kudžałku“ je w Serbach woblubowany spěw, kotryž w adwentnym a hodownym času husto zaklinči. Nětko je zajim tež w USA zbudził a so tam do jendželsčiny přeložił. Inicijatiwa za to je wušta wot knjeni Phyllis Camp z Daly City w Kaliforniskej. Kak je žona w dalokej cuzbje na serbski ludowy spěw storčila? Wo tym wona sama rozprawja:

„Sym wučerka na wuměnk u bydlu w Daly City w Kaliforniskej. W młodych lětach běch powołanska spěwarka, tola zmandželich so a wotčahnych štyri džěci. Tak dyrbjach so wjele lět spěwanja wzdać. Před pjeć lětami započach zaso spěwać, a to w lutherskej cyrkwi w Millbrae w Kaliforniskej. Dwójce wob lěto wuhotujemy tam hudźbny wječork. Mamy tež mały orchester, kiž zhromadnje ze solistami w decembru koncert z hodownej hudźbu wuhotuje. Před něhdže 40 lětami běch spěwala spěw „Mary Sat Spinning There in Bethlehem“ (Marja sedžeše předžo tam w Betlehemje), ale spěw bě so mi zhubił. Tak započach w interneće za nim pytać. Při tym storčich na spěw, kiž bě w swojim času Paul Christensen za swój chór na Concordia College aranžował a kiž bazowaše na starym serbskim spěwje. Při dalšim slědženju namakach serbski original tuteho spěwa a prócowach so někoho namakać, kiž by jón do jendželsčiny přeložił.“

Próstwa knjeni Camp wo pomoc při přeložowanju dóndže lětsa w lécu do Budyšina. Na naprašowanje z Łužicy wupraji so wupruwowana dwójka w Americe, kiž bě njedawno hižo cyły rjad kěrlušow Jana

Kiliana do jendželsčiny přenjesła, zwólniwa k přeložkej. Milan Pohonč, z Kanec pochadzacy a nětko w USA bydlacy Serb, přestaji serbski tekst do jendželsčiny, a Martin Doering, 62-lětny lutherski farar w Chikagu, kotryž skladnostnje předewšěm za wosadne zaměry tež sam basni, spožiči přeložkej poetisku formu. Njebě to cyle jednory nadawk, kaž Martin Doering praji:

„Problem bě, tekst a ideju tak přenjesć, zo hodži so na melodiju a rytmus originalneho spěwa. Milan Pohonč poda mi přeložk ze serbsčiny do jendželsčiny. Z jeho

předlohi spytach stworić mały spěw, kotryž zwuraznja wobsah originala a so zdobom do předpodateje melodije hodži. Spytach melodiju a poeziju zjednočić, z čehož nasta naposledk spěw, kiž so bóle na ideju originala zložuje, hač zo je striktny literarny přeložk.“

Tak budže serbski hodowny spěw z jendželskim tekstom nětko w adwence zaklinčec w lutherskej cyrkwi w Kaliforniskej a snadž hišće druhdže. Za možnych dalšich zajimcow jendželsku wersiju spěwa tule wozjewimy.
T. Malinkowa

Patiently, Mary pulls the thread

Přadla je Marja kudžałku

*Patiently, Mary pulls the thread,
Spins the thread, silken thread,
Laying the twine in a pattern fine,
Spinning the thread, pattern so fine.*

*Lovingly, Mary sews a gown,
Small little gown, silken gown,
Stitching the seam like a star's bright beam,
Sewing the gown, small silken seam.*

*Faithfully, Mary goes to pray,
Kneeling to pray, church by the way;
Piously there, Mary sings her prayer:
„God be praised“ was spoken there.*

*Coming to Mary, two dark souls,
Haunted and cold, seeking their goal:
„Ah, holy Mary, come let us in,
Mother of God, sitting to spin.“*

*„No“ was the answer Mary gave;
Thieves turned away, sent on their way.
Angels are dancing in silken gowns,
Night into day, green garland crowns.*

Přeložk: Milan Pohonč
Lyrika: Martin Doering

Frieda Wajkertowa z Mnišonca †

Srjedu, 26. oktobra, smy swěrnú Serbowku Friedu Wajkertowu rodź. Wječelic z Mnišonca na tudyše małe pohrjebnišćo k rowu přewodźeli. Po štyrilětnej čežkej chorosći bě wona 13. oktobra w starobje 94 lět doma zemřela. Wo nju žaruja džowka Hanka Kottowa ze swójbu a dalši přiwuzni.

Budestečanski farar Kästner zložil swoje pohrjebne předowanje na konfirmaciske hrono zemřeteje: „Wuč mje činić po twojej woli, přetož ty sy mój Bóh, twój dobry duch wjedź mje po prawym puću“ (psalm 143,10). Předar wuzběhny, zo běchu jej nabožnosć, narodnosć a swójba stołpy, na kotřež so z dowěru zepěraše. Wopyt serbskich kemšow a němskeje žónskeje služby kaž tež wšě zarjadowanja ze Serbami-Domowinjanami běchu kruty wobstatk jeje žiwjenja. Pola Boha je so přeco schowana čuła. Farar wuzběhny woporniwosć džowki Hanki a jeje swójbných za čas chorosće, kotraž njebohu poslednje štyri lěta na chorobny stoł a na ložo putaše. Lubosć swójbných zmóžni, zo njetrjebaše wobstarna mać, wowka

Frieda Wajkertowa Foto: priw.

a prawowka do hladarnje.

Předsyda Domowinskeje skupiny Hornja Hórka Helmut Gros porěča při rowje rozžohnowanske słowa w němskej rěči. Wón wuzběhny, zo maja Serbja wšu přičinu, so zemřetej džakować za jeje přichilnosć, sprawnosć a přecelnosć. Frieda Wajkertowa běše jednora žona, kiž wuprudžeše wěru, nadźiju a lubosć. Do wšěch stron bě pomocliwa. Jara rady bě ze Serbami hromadže.

Lětny wulět z busom, hodownička a ptači kwas běchu jej rjane dožiwjenja. Jako po přewróće Domowinska skupina swoje zhromadźizny wjace w šuli přewjesć njesmědžeše, hospodowaše wona wot 1990 sem džesać lět dołho lětnje dwě skupinskej zhromadźiznje a hodowničku – najprjedy w swojim tykowanym domje, pozdžišo hnydom pódla w nowym bydlenju pola džowki we wutwarjenej něhdyšej Wajkertec bróžni. Spominanje zakončiči H. Gros ze serbskimi słowami: „Lubi Serbja, chcemy so džensa z hłubokim poklonjenjom rozžohnować wot Měranki Wajkerto-weje. W 90. léce wobstaća našeje Domowinskeje skupiny Hornja Hórka smy

nětko hišće šesćo, ale wostanjemy Serbstwu a cyrkwi swěrní kaž naša luba zemřeta. Na jeje woporniwosć a přecelnosć budžemy přeco zaso spominać. Naša luba serbska sotra, njech je Či serbska zemja lochka! Jako widžomne znamjo našeho džaka položimy Či kwěćel ze serbskim bantom na row.“

Frieda Wajkertowa narodži so 12. junija 1917 we Wadecach jako najstarše ze štyrjoch dźeći Wječelic swójby. Do šule chodžeše do Bukec. Wot 1935 do 1944 dželaše jako pinčnica w hosćencu na horje Mnišoncu. 1942 wuda so na Wałtarja Pěčku z Hornjeje Hórki, kotryž pak dwě léce pozdžišo jako wojak w Grjejskej padny. Młoda wudowa wróci so do Wadec a dželaše sobu na staršiskim statoku, doniž so 1953 ze žiwnosćerjom Janom Wajkertom z Mnišonca njewoženi. Jimaj narodži so džowka Hanka. 1989 zemřě mandželski w starobje 78 lět. Wajkertec mandželskaj słušeštaj k swěrnym Serbam Budestečanskeje wosady. Rady wopytwaštaj serbske zarjadowanja – kemše, cyrkwinske a kubłanske dny, ženidženja Domowinskeje skupiny, džiwadłowe předstajenja a ptače kwasy. Dołho jeje strowoty staw dowoli, jězdžeše zemřeta naposledk z Tarankec swójbnymi rady hišće sobu na serbske kemše do Budyšina.

Luba Měranka Wajkertowa, Twoje štyrilětne čerpjenja maja nětko swój kónec. Bóh je Če wumóžil a k sebi wzal. My wostanjemy Či přeco džakowni a budžemy rady na tebe spominać.

Helmut Gros

Restawrowanje modlerskich zmóžnili

Chwalbu zasłuža sej ludžo, kiž su zwólniwi za dobru wěc něšto woprować. K nim słuša swójba Kowitzke ze Sebnitz. Dwěsće eurow přewostaji spěchowanskemu towarstwu Serbskeho muzeja w Budyšinje za restawrowanje „myšaceje biblije“. Žortne mjeno běštaj diplomowy ekonom a žurnalist Gerhard Kowitzke a jeho mandželska swojej starej, wot myšow nahrymzanej namakance z rozpušćeneje domjacnosće w Hinterhermsdorfje dałoj. Mylnje měještaj ju za serbsku bibliju, wšako titulne łopjeno pobrachowaše. Běše to knižka „Ton nutryny Modler“ z léta 1731, kotruž je wudał farar Jan Běmar z Budestec, jedyn ze štyrjoch přeložowarjow Luthero-weje biblije. Před šěsć lětami běštaj Kowitzkec modlerske muzejeje dariłoj. Nětko chcyštaj swój dobry skutk dokónčić a so wo restawrowanje postarać. Jako w tym zwisku modlerske z eksemplaromaj w Serbskej centralnej biliothece přirunowachmy, zwěšćichmy, zo njejstaj wudaći identiskej. Měješe traš Serbski muzej starši, dotal zhubjeny nakład? Přenje hornjoserbske modlerske z léta 1715 chowachu so

w něhdyšej Ponichowej knihowni. Tež 2. nakład, wo kotrymž ani léto wudaća znate njeje, njehodži so nihdže namakać. Tuž zbywa jenož 3. nakład, kiž je so, kaž wupada, hnydom w dwěmaj wariantomaj zdźerzał. Na nimaj spóznaješ zajimawe wuwice serbskeho prawopisa. W předstowje k tutemu 3. nakładaj Běmar na to skedźbni, zo so wotnětko pismik „l“ přešmórnje, zo móhli jón ludžo po tym, kotru narěč rěča, jako „l“ abo „w“ wuprajic. W prawdžepodobnje staršim a tróšku čenšim muzejowym wudaću wužiwatej so hišće dwaj wšelakej leteraj za pismik „l“. Widžeć su tež wěšte prawopisne zmylki, kiž su w institutnymaj eksemplaromaj skorigowane. Tam so „l“ hižo konsekwentnišo nałožuje.

Trěbnu konserwaciju a ponowjenje přewza restawratorka Barbara Schinko z Drježdźan, kiž je knižku tak derje kaž móžno skrućila, zo njeby dale rozpadowała. Nětko předleži zaso w dobrym stawje. Prašenje pak wostanje, čehodla je 3. nakład dwójce wušol a hdže staj přenje eksemplaraj? Zajimawe by tež bylo zhonić, kak je so tuta serbska žadnostka do Saks-

keje Šwicy dóstała. Dwójny džak wšak słuša swójby Kowitzke, kiž njeje knihu jenož před zniččenjom wuchowała, ale tež za drohe pjenjezy ponowić dała.

A. Pawlikowa

Restawrowana modlerska kniha, wudata wot fararja Jana Běmarja w Budestecach w léce 1731 Foto: Serbski muzej

Hanka Chěžnikowa z Cokowa †

Wutoru, 15. nowembra, zemřě luba, sprawna a dobroćiwa ewangelska Serbowka Hanka Chěžnikowa w Budyskej chorowni. Dnjej před tym bě ju doma boža ručka zajata. Měrnje na chorožozu ležeše, po zdachu ničo wo wokolinje njepytny. Jeje wola bě, zo so njeprizamkne na aparaty. Bohu budž džak, zo móžeše – přewodžana wot swojich džěci – tak hnadnje na Božu prawdu woteńc.

Hanka Chěžnikowa Foto: priw.

Hanka Chěžnikowa narodži so 3. junija 1934 do wědomoje serbskeje swójby Měranki a Korle Wirtheč w Cokowje. Mać, wotrostla jako Měranka Lešawic w Drježdžanach, bě w młodych lětach była wusko spřečelena z hudźbnikom Bjarnatom Krawcom. Nan, bratr řečewědnika Pawoła Wirtha a fararja Gerharda Wirtha, bě po Druhej swětowej wójnje w Serbach znaty jako „serbski prezident“. Hanka wosta bohužel jeju jeničke džěčo. Wotrosće na wulkim burskim kuble staršeju. Do Huski chodžeše do šule a pozdžišo wosadnemu fararjej Janej Palerjej na pačerje. Wutrobne a wuske styki dožiwili we wulkoswójbje a we wosadze. Po wuchodźenju šule wopyta serbsku ratarsku šulu w Chróscicach a nawjaza tam zwiski k dalšim serbskim młodostnym. Jeje žiwjenje bě napjelnjene z čežkim džětom w hródzi a na polu. Njeskoržeše, zo džěto kónca njebjerješe a zo dowola njeměješe. 1957 woženi so z Maksom Chěžnikom ze susod-

neho statoka. Jimaj narodžichu so džěci Angelika, Michał, Tomaš a Manja. Hromadže z jeje staršimaj běchu w samsnym domskim tři generacije w dobrej zhromadnosći žiwe.

Hanka přewza wot nana na lětdžesatki nadawki w Hušćanskim cyrkwiskim předstejičerstwje. Jeje sobudžěto bě spomóžne, konstruktivne a kritiske. Rozestaješe so z teologiskimi nahladami wosadneho fararja. Kaž jeje staršej

zasadźowaše so za serbske naležnosće we wosadze a zwonka njeje. Jako w Husce serbske kemše hižo njeběchu, jězdžeštaj Hanka a Maks Chěžnikow do Michałskej cyrkwy w Budyšinje na serbske kemše. Samozrozumliwe bě jeju sobustawstwo w Serbskim ewangelskim towarstwie wot jeho załoženja sem. Najskej nještaj ani jedyn Serbski ewangelski cyrkwinski džeń skomdžiloj. Tež na serbskich kubłanskich dnjach so stajnje wobdžěleštaj. Rady běštaj na jězbach ze Serbskim busom po puću. Časopis Pomhaj Bóh Hanka Chěžnikowa čitaše a sej wažeše. Wona bě wotewrjena za wšě problemy serbstwa, cyrkwy a swěta.

Samozrozumliwje so zemřěta tež k žónskej službje wosady džeržeše a tam swoje dary zasadźowaše. W Zwjazku ratarskich žonow so spomóžnje přez mjazy Hušćanskeje wosady angažowaše. Njemało so wjeseleše, jako so žnjenska króna, na

kotrejž bě sobu džělaťa, w Drježdžanach mytowaše a wustaji. Njebě jej lochko nabožne Słowo k dnjej napisac a před mikrofonom serbskeho rozhłosa přednjesć. Tola wona je na dobre wašnje zamóhla swoju wěru swójbje a Serbam dale dawac.

W meji 2007 swječeštaj Hanka a Maks Chěžnikow w kruhu wulkoswójby swój złoty kwas. Po kemšach w Husce jězdžeštaj z kuču nimo kćějacych zahonow do Spytec na swjedžen. Chwalobne je, kak ze swojimi džěcimi serbsku řeč pěstowaštaj, a chwalobne tež je, zo akceptowaštaj němskich partnerow swojich džěci. Harmoniske žiwjenje w swójbje bě jimaj wažne. Podžěl Hanki při tym bě njemały. Před něšto njedželemi wosweći mandželski Maks 75. narodniny. Swjedžen w Zdzarju bě wjesele za wšitkich zbliska a zdaloka. Džewjeć wnučkow a štyri prawnučki dožiwichu swoju wowku a prawowku kaž tež džěda a pradžěda pońeju elana. Zo je Hanka Chěžnikowa móhla w tajkej wulkej harmoniji do wěčnosće zańc, je wulka hnada. Wězo bychu ju swójbni rady hišće něšto časa při sebi měli. Wnučkaj Franciska a Lorenca, kotrajž wotrostujetaj na Chěžnikow statoku w Cokowje, budžetaj ju pytać. A tež w serbskim žiwjenju budžetaj wona falować.

Sobotu, 19. nowembra, pochowachmy lubu zemřětu na kěrchowje w Husce. Němsko-serbski pohrjeb měještaj zhromadnje wosadny farar Frey a Serbski superintendent Malink. Barbojte lisćo row z mnohimi wěncami wobrubili. Na kóncu zaspěwachmy wot Hanki Chěžnikoweje lubowaniny spěw „Ha widžu-li ptačata čahnyć ...“. Row na Hušćanskim pohrjebnišću je jenož jedyn džěl woprawdžitosće. Boža prawda je naša nadžija.

Džak budž Bohu, zo je nam dať tutu lubu mandželsku, dobru mać a swěrnú Serbowku.

Pawoł Wirth

Wo serbskosći města Kamjenca

„Serbskosć je so njenadpadnje a nimale bjez slěda z Kamjenca zhubila“, tole zwěsći stawiznar Friedrich Pollack w swojim přednošku štwórtk, 24. nowembra, na Maćičnej akademiji w Budyskim „Wjelbiku“. 25lětny slědžer, kotryž je lětsa studij stawiznow, sociologije a komunikaciskich wědomosćow w Lipsku zakončil a nětko jako doktorand při Budyskim Serbskim instituće skutkuje, pochadža z Kamjenca. Tam je wotrostł z wobrazom, zo so to serbske jenož w susodnych katolskich wsach namačka. Nastork, so z Kamjenskimi Serbami zaběrać, dósta hakle za čas studija w Lipsku. Při swojich slědženjach zwěsći, zo bě před lětsotkami w měsće samym něhdže běrtk wobydlerstwa serbski. Tehodla dóstachu Serbjka z města a wokolnych wsow po reformaciji swoju Serbsku cyrkej, w kotrejž so hač do 1929 serbsce předowaše. Wo tutej cyrkwiskej tradiciji swědčitej

spektakularnej namakance, rukopisne serbske spěwarske ze spočatka 18. lětsotka a 1737 wot wuja sławneho Lessinga w Kamjencu wudaty serbski katechizm. W Budyskim předměsće mějachu samo serbsku šulu. Bohate běchu tež wašnja a nałožki Kamjenskich Serbow, w kotrychž předleži studija z kónca 18. lětsotka.

W diskusiji rozprawjachu wjacori přítomni wo swojich serbsko-němskich nazhonenjach w Kamjencu. Zdobom so prašachu, kajke nastajenje drje maja džensniši Kamjenčenjo k serbskim korjenjam swogo města a k serbstwu scyła. 45 wopytowarjow wječorka so młodemu slědžerjej z wutrobnym přikleskom za přehlad po dotal mało znatej temje džakowaše. T.M.

Stawiznar Friedrich Pollack přednožowaše na Maćičnej akademiji. Foto: E. Sprigade

Rozprawa Serbskeho ewangelskeho towarstwa na léto 2011

Přednjesena na sobustawskej zhromadźiznje reformaciski džen w Hodźiju

Serbske ewangelske towarstwo ma tučhwilu 47 člonow. Witamy noweju člonow mjez nami, knjeni Jadwigu Malinkowu z Macherna pola Lipska a knjeza Horsta Křidela z Mješic. Předsydstwu přislušeja Lubina Exlerowa, Serbski superintendent Jan Malink, Günter Wjenk, Mato Krygař, Arnd Zoba a Měrcin Wirth. Smy so lětsa dwójce k wuradźowanjam zešli.

Je znate, zo je dr. Buliš přestupil do katolskeje cyrkwe. Wón běše člon předsydstwa SET. Po wustawkach dyrbja člonowo předsydstwa być stawy ewangelskeje cyrkwe. Město knjeza dr. Buliša w předsydstwje je tuž wakantne a budže so při klětušich wólbach znowa wobsadzić. Dr. Buliš chce pak wostać sobustaw SET.

Džěło w léće 2011

Lěto 2011 běše léto z někotrymi wurjadnymi wjerškami, kotraž su nas wužadali. W Pomhaj Bóh je so wo nich wobšěrnje rozprawjalo.

Prěnje naše zarjadowanje po lońšej sobustawskej zhromadźiznje bě na njezděli druhého adwenta **serbska adwentnička** na Michałskej farje. Tehdom běše so wjele sněha našo a dróhi běchu zawěte, tak zo někotři njemóžachu do Budyšina přijěć. Přiwšěm mějachmy rjane popołdne.

Prěni z lětušich wurjadnych podawkow běše **Němski ewangelski cyrkwinski džen**, kiž wotmě so wot 1. do 5. junija w Drježdžanach. Na zetkawanskim wječorku na předwječoru cyrkwinskeho dnja mějachmy wosady Budyskeje eforije swoje stejiska na Kralowskej dróze. Stejišćo ewangelskich Serbow wuhotowaše Manfred Hermaš ze Slepjanskimi kantorkami. Rjenje bě, zo měješe runje napřečo na druhim boku dróhi Wojerowska wosada z fararjom Nagelom swoje stejisko, kotraž měješe tehorunja přewažnje serbski charakter. Tak běchu wopytwarjo cyrkwinskeho dnja na tutym wotrězku dróhi wobdaći wot Serbow. Na dalšich dnjach cyrkwinskeho dnja mějachmy stejisko SET na „Wikach móžnosćow“ a poskićachmy tam informacije wo ewangelskich Serbach.

Serbski cyrkwinski džen swjećachmy 2. a 3. julija w Rownom a Slepom. K sobotnišemu zarjadowanju zeńdžechmy so w něhdyšej Rownjanskej šuli. Tam přednošowaše Trudla Malinkowa wo starym Rownjanskim pohrjebnišću. Po tym pohrjebnišću wopytachmy. Sobotu wječor je Jadwiga Malinkowa džěči na bibliisku nóc zhromadźila. Njezdělu swjećachmy Božu službu w Slepom, na kotrejž předowaše farar dr. Buliš.

Dalši wjeršk wosadneho žiwjenja bě **swójbne pućowanje z dworowym swje-**

dženjom 27. awgusta we Wuježku. Pućowachmy na Koporčansku horu a swjećachmy po tym na Dejkec statoku we Wuježku. Wjedro bě deščikojte, tak zo dyrbjachmy do bróžnje wučeknyć. Njehladajo na to běše swjedžen, na kotrymž zaspěwa nam skupina Wólbernosće pod nawodom dr. Fabiana Kaulfürsta, poradženy. Wutrobný džak Bukečanskim wosadnym a wosebje Krygarjec mandželskimaj.

Tež lětsa zaso běštaj Handrij a Měrcin Wirth zajimawy **wulět ze Serbskim busom** organizowalaj. 10. septembra wulećachmy sej do pólskich Kyrkonošow.

Dalši wurjadny podawk tuteho lěta běše **jubilej 200. narodnin fararja Jana Kiliana**. Na namjet Trudle Malinkoweje prócowachmy so wo wudaće CD z jeho kěrlušemi. Tak je nastala rjana a hódna CD, kotruž jara doporuču. Wona je hódny dar k hodam a dalšim přiležnosćam. Dale postarachmy so wo postajenje pomnika za Jana Kiliana w Kotecach, hdžež bě wón 11 lět skutkowať a najwjac swojich kěrlušow spisať. Zhromadnje z Hrodzišćanskej wosady a městom Wósporkom je so nam poradžilo, pomnik wudžělać a na něhdyšim kěrchowje při cyrkwi w Kotecach postajić. Po jeho poswjećanju přeprašachmy do cyrkwe na program ze słowom a hudźbu. Trudla Malinkowa rysowaše žiwjenje a wuznam Jana Kiliana a Gerald Schön, na pišelach přewodžany wot Oksany Weingardt-Schön, přednjese jeho kěrluš.

Tež lětsa zaso je časopis **Pomhaj Bóh** prawidlownje wuchadzał. Džakujemy so za dobre a spuščomne džěło redaktorice Trudli Malinkoweje, korektorice dr. Irenje Šerakoweje kaž tež awtorkam a awtoram nastawkow.

Ochranowske hesła na léto 2012 su wušli. Knjez Hinc Šořta je zaso přihotowať. Zajimcy móžeja knižku pola SET dóstać.

Přehlad wo financach

Lětsa smy hač dotal dóstali dary za wšitkowne zaměry našeho towarstwa we wysokosći 1 214 eurow a sobustawske přinoški we wysokosći 202 eurow. Dale mamy dotal dochody přez předawanje Kilianoweje CD we wysokosći 1 085 eurow. Wot Załožby za serbski lud dóstachmy za Kilianowy pomnik 6 740 eurow a wot Serbskeho wosadneho zwjazka za wudaće CD 2 000 eurow. CD je w zamołwitosći Załožby za serbski lud z našej financelnej podpěru wušla. Cyłkownje mamy lětsa dotal dochody we wysokosći 14 041 eurow. Přiličić měli so hišće přiražki Hrodzišćanskeje wosady (1 100 eurow) a města Wóspork (800 eurow) za pomnik.

Wudawkow mamy dotal 22 043 eurow:

Předsyda SET Měrcin Wirth rozprawješe wo džělawosći towarstwa w minjenym léće.

Foto: A. Kirschke

za swjedžen we Wuježku 100 eurow, za wudaće Ochranowskich hesłow 200 eurow, za wudaće Kilianoweje CD 8 000 eurow, za koncert w Kotecach 400 eurow a za Kilianowy pomnik 11 031 eurow kaž tež dalše drobne wudawki.

Za Pomhaj Bóh smy dotal dary we vysokosći 1 272 eurow dóstali a abonentske pjenjezje we wysokosći 1 032 eurow. Załožba za serbski lud a sakska krajina cyrkej wudawanje financelnje podpěrujetej. Z tym je wuchadženje časopisa zaručene.

Džakuju so wšitkim, kotřiž su džěło našeho towarstwa z pjenježnym darom podpěrali.

Wublad na léto 2012

Cyrkwinski džen chcemy klětu 23. a 24. junija w Husce swjećić. Swójbne pućowanje a wosadny swjedžen we Wuježku budžetej trochu prjedy hač dotal zwučene, a to sobotu, 21. julija. Na publicistiskim polu chcemy so dale wo Pomhaj Bóh a Ochranowske hesła prócować. Za léto na reformaciskim swjedženju přewjedžemy zaso zhromadźiznu našeho towarstwa.

Lěto 2011 běše dotal najzajimawše a najwunošniše léto w času wobstaća našeho towarstwa. Wjele sobustawow je so jara aktiwnje angažowalo. Dóstachmy tež wjele podpěry dalšich Serbow a Němcow. Wšitkim so za to wutrobnje džakujemy. Nadźijamy so na dobre zhromadne džěło w přichodnym léće.

Měrcin Wirth, předsyda SET

Najwunošniše léto w džěle towarstwa ewangelskich Serbow

Sobustawska zhromadźizna SET reformaciski dzeń w Hodźiju

34 sobustawow a hosći móžeše předsyda Měrcin Wirth reformaciski dzeń we wosadnej rumnosći při Hodźijskej farje na sobustawsku zhromadźiznu Serbskeho ewangelskeho towarstwa witać. W krótkim duchownym rozpominanju pokaza sup. Jan Malink na to, zo njebě zaměr Lutheroweje reformacije germanizacija luda, ale jeho christianizacija była. Zhromadnje zanje sechu přítomni reformaciskej kěrlušej Luthera „Jed'n twjerdy hród“ a „Zdžerž, Knježe“ kaž tež spěw Jana Kiliana „Ow ludo serbski, lutherski“.

Wo rjenje přikryte blida, samopječeny tykanc a dobry kofej běchu so sobustawy Hodźijskeje Bjesady, wosebje Krawcec swójbni z Delnjeho Wunjowa a Přěc a knjeni Havelowa z Běčic, postarali. Wu-trobný džak jim za dobrou kermušnu swačinu, kotruž přítomni rady wužiwachu.

W swojej rozprawje wo džělawosći SET w minjenym léće (hlej strona 8) pokaza Měrcin Wirth na přewjedžene zarjadowanja a wudawaćelske džěło. Při tym zwěsći, zo bě léto 2011 najzajimawše a najwunošniše w dotalnym džěle towarstwa. Lětušej wjerškaj běštej wobdžělenje na 33. němškim ewangelskim cyrkwiskim dnju w Drježdžanach a sobuwuhotowanje wopomnjeća 200. narodnin fararja Jana Kiliana. Z přístupom nowěju sobustawow ma towarstwo nětko 47 člonow.

W diskusiji sej wjacori přítomni wosebje chwalachu wudaće CD z Kilianowymi kěrlušemi. Za čas awtoweje jězby wón rady na tute rjane spěwy poska, praji Handrij Wirth. Handrij Sembdner so wuraznje za wudaće CD podžakowa a zdžěli, zo je ju hižo jako wulkotny dar na wopyt k přěcělam do Prahi sobu wzał. Jan Malink wupraji wulke připóznace Měrcinej Wirthej a jeho pomocnikam za wuběrny předstajenje Serbow na Drježdžanskim cyrkwiskim dnju. Hanka Tarankowa podžakowa so Handrijej a Měrcinej Wirthej za dobrou organizaciju lětušeho zajězda Serbskeho busa do Pólskeje.

Rewizoraj Hana Šafratowa a Handrij Sembdner wobkrućistaj, zo njeje nič wustajej na towarstwowych podložkach. Wobaj so na dalšej léće do tuteho zastojstwa wuzwolištaj. Na zhromadźiznje předa so sydom Kilianowych CDjow a sydom Ochranowskich hesłow a nazběra so 151,50 eurow kolekty.

Přednošk wo Rumunskej

Towarstwowym naležnosćam přizamkny so swětłowobrazowy přednošk Hodźijskeho wosadneho fararja Christoph Rummela wo něčičich narodnostnych a cyrkwiskich wobstejnosćach w Rumun-

Ze zhromadnym kěrlušom zahaji so reformaciski dzeń sobustawska zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa we wosadnej rumnosći w Hodźijskej farjskej bróžni.

skej. 19lětny bě sej přeni raz jako turist do Rumunskeje dojeł a so při tym tak za tutón kraj započal zajimować, zo je pozdžišo w Hermannstadće léto teologiju studował a po studiju dalše léto w Klausenburgu jako stipendiat při maďarskim instituce skutkował. Přez jeho posředkowanje haji Hodźijska wosada džensa partnerske zwiski z cyganskej wosadu w Rumunskej.

Z pomocu swětłowobrazow rysowaše farar Rummel změny w kraju w minjenymaj lětdžesatkamaj. 1990 bě w Sedmihródskej 200 000 Saksow žiwych, po wulkim wupućowanju do Němskeje je jich džensa jenož hišće 15 000 zwostało. Mjeztym pak wuknje wjele rumunskich džěci w šulach němsce, tak zo němškorěčne wobydlerstwo zaso přiběra. W nabožnych kaž narodnych naležnosćach knježi w Rumunskej wulka toleranca. Mjeńšiny so přikładnje spěchuja; wjacerečnosť a multikulturnosć so jenož njepoklamujetej, ale ludnosć jej samozrozumliwje wšědnje praktikuje.

Dwurěčnosť Łužicy bě za Christoph Rummela jedna z přičinow, zo je so jako farar do Hodźija přizjewił. Mjeztym je tu hižo tak derje serbsce nawuknył, zo je njedawno w serbskim rozhlósu nabožne wysyłanje wuhotował. Bohužel pak, tak referent zwěsći, njedožiwi tu telko dwurěčnosť a bikulturnosće, kaž bě sej to po swojich rumunskich nazhonjenjach přať.

Při Imišec rowje

Zeńdženje zakónči so při wječornym směrkaniu na Hodźijskim pohrjebnišću. Při ro-

Při rowje fararja Imiša a jeho mandželskeje recitowaše Měrana Cušcyna basni k jeju wopomnjeću.

Foće: A. Kirschke

wje fararja a wótčince Jaroměra Hendriča Imiša a jeho mandželskeje Mile wopominaše sup. Malink žiwjenje wuznamneju mandželskeju. Měrcin Wirth položi kwěćel ze serbskeje sekle na jeju posledni wotpočink. Měrana Cušcyna recitowaše baseň Jana Wałtarja „Žohnowanemu wopomnjeću njezapomniteje knjenje M. Imišoweje rodž. Pfulc“ a sonet Jakuba Barta-Cišinskeho „Za Hendrichom Imišom“. Z požohnowanjom a zhromadnym spěwanjom wječorneho kěrluša „Swěty dzeń nas wopušća“ z pjera Mile Imišoweje so zhromadźizna zakónči.

T. Malinkowa

Pastyr knihow

K šěsćdźesaćinam fararja Martina Weskotta

Hdyž jeho zeznach, steješe zeza blida, na kotrymž so knihi kopjachu. A njeběchu to jenož wudaća beletrije, běchu tam tež słowniki, biblije abo techniske přiručki a knihi z papjerca za předšulske dźěći. Mnohe z nich zdachu so cyle nowe być. – Wón tam steješe: přecelny, ze swojey čornej kapičku na hłowje a zajimowanym člonam Němskeho P.E.N.-centruma, kiž w knihach listowachu, tu a tam poradži abo stawizničku powědaše, zwjazanu z tej abo tamnej knihu. Ludžo kupowachu za snadny pjenjz, kiž wón w tyzce zběraše, na kotrejž steješe „Chlěb za swět“.

Njewěm hižo, na kotrym lětnym zetkanju P.E.N.-centruma to běše, na kóždy pad pak kónc dźewjećdesatych lět. Sama kupich někotre basniske zběrki a dach so z nim do rěčow. Pozdžišo přeprasy mje na čitanje do Katlenburga, wšako měješe tež wote mnje knize na składze.

Kak to? Wědzach, zo je knihi ze smjejišćow NDR wuchował a je nětko poskičuje, k tomu přepróšuje sej jich awtorow na čitanja. Moje knihi su hakle wušli, hdyž NDR hižo njebě. „To je wšojedne“, rjekny, „dóstawam tež džensa dale knihi wot nakładnistwow a ze zawostajenstwa priwatnych wosobow z cyłje Němskeje.“

Martin Weskott, člon Němskeho P.E.N.-centruma, je daloko a šěroko znaty jako „pastor knihow“. Wón narodži so lěta 1951 w Fuldze, wotrosće w Delnjejskejskej a bu z ewangelskim fararjom, kaž jeho džed. Nimo teologije studowaše filozofiju, stawizny a sociologiju. Z lěta 1979 je farar Janskeje wosady w Katlenburgu. A sam je wjace hač polsta knihow wudać.

Hdyž sej w nazymje na to do Katlenburga, něhdy na wuchodnej hranicy Zapadneje Němskeje, dojdžech, njewědzach hišće, kajki fundus, kajke bohatstwo tam wobsedza.

Martin Weskott přińdže po mnje na staciju železnicy a dowjedže mje do kwartěra na hród Katlenburg. To je twjerdžizna, kotraž pozběhuje so nad městakom. Wjacore twarjenja skića móžnosć přebytku. Widzach młodych ludźi na trawniku pod „sudniskej lipu“ a składy polne knihow. Wulki dom z wysokej třechu, něhdyši magacinowy twar, mjenuja „bróžnju knihow“, kaž mi rjekny. Tam a w dalšich twarjenjach su wšudže mjez knihi wuske pućiki, kotrejž wjedu wot jedneje knižneje polcy k druhej. A što wšo tam njenamakaš: awtowe karty, knihi k wumolowanju za dźěći,

spěwarske, zhromadźene spisy Goetheho, „Klinkotatu lipku“ abo „Mištra Krabata“ wot Měrcina Nowaka-Njehorńskeho.

Po čitanju, hdyž rozwi so čila rozmołwa, mi Martin Weskott powědaše, kak je k akciji wuchowanja knihow dóšlo. Lěta 1991 storči wón w „Süddeutsche Zeitung“ na artikl z foton, hdžež ludžo na horje papjery za knihi hrjebaja. Zboka steja bagry a mjetaja na knihi pšok. Wón so stróži a pomysli hnydom na pogromnu noc w Němskej. – Što činić?

Jakuba Wjacławka z lěta 1952 posłać abo wučbnicu nabožiny „Pójće a hlejće“ z lěta 1990. Što wšo so w jeho fundusu chowa, njehodži so bjeze wšeho dodnić. Najlěpje je sej raz do Katlenburga wulećeć a sej knihi wupytać. Martin Weskott, kiž woswjeći w decembru swoje 60. narodniny, da při tym wěcywustojnu poradu. Za swoju iniciatiwu spožči so jemu w lěće 1993 Zwjazkowy zaslužbny križ, nimo toho přeni Göttingski ławrjenc tamnišeho literarneho towarstwa a lěta 2008 medalja Karla

Martin Weskott – ewangelski farar w Katlenburgu a wuchowar knihow

Foto: priwatne

Ze swojimi wosadnymi a nakładnymi awtami poda so na wotsypnišćo w Plottendorfje blisko Lipska. Nańdžechu knihi, palety polne knihow, lědy čišćane knihi, kiž so hišće do žaneje polcy stajili njeběchu – hoberske mnóstwa. Zmjetane tam wot kniharnjow, bibliotekow a nakładnistwow jako „njepředajomne“, jako makulatura. Tak započa so wobšěrne džěło wuchowanja knihow, kiž hač do džensnišeho traje a so nětko „Dale dać, nic přeč zmjetać“ mjenuje. Kóždu njedželu po Božej službje móžeja sej zajimcy knihi wupytać a za to mały obolus za organizaciju „Chlěb za swět“ dać. Kubłanišća na cyłym swěće sej jeho skład waža, wšako wobsahuje tež mnoho fachowych knihow, kaž na přikład fyziki abo matematiki.

Hdys a hdys dosćehnje mje knižna posyłka z Katlenburga. Sće mi swoje knihi, ale je mi tež „Serbsku bibliografiju“ wot

Preuskera Němskeje literarneje konferency.

Tež w Serbach mamy ze zničnjom knihow zrudne nazhonjenja. Dnja 14. awgusta 1937 pisaše Jurij Chěžka w „Gmejskej heji“ wo tym, kak je krótko před jutrami Kamjenski šulski inspektor z cwólbu Samužow do Chróšćanskeje šule přišo. Woni su džěcom serbske knihi zebnali, je roztorhali, do kachli stykali a zapalili. Džěći su dyrbjeli přihladować. Srjedž 1990tych lět stej sobudžělaćerce Smolerjec kniharnje z kontejnera při Serbskej srjedžnej šuli na Třělnišću w Budyšinje serbske knihi zwuběrať. Jednaše so wo beletriju a wučbnicu. Knihi namakachu w Smolerjec kniharni, zdžěla tež w jeje antikwariace, nowy přebytk.

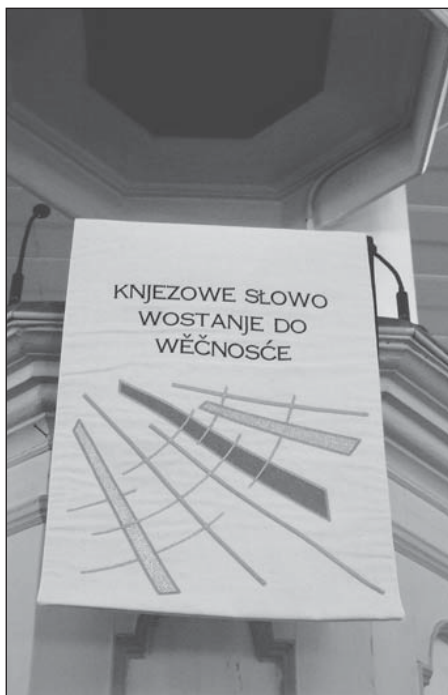
Je derje, wědžeć, zo so ludžo kaž Martin Weskott z idejemi a kuražu za knihi a z tym za pomjatk čłowjestwa zasadžuja.

Róža Domašcyna

Nowy serbski parament w Bukecach

Jenički serbski parament Bukečanskeje wosady je so w běhu lětdžesatkow wužiwanja jara přetrjebał. Parament na klětku je so hromadže z wołtarnym paramentom we 1890tych lětach z běžeje židy zhotowił, ale njewěmy, wot koho. Přez sto lět je w hodownym a jutrownym času kaž tež na smjertnej nježděli wosadu z bibliskim hronom witał. Žida běše mjzetyj tak wjetka, zo njemóžachmy parament wjace wužiwać. Jeho restawrowanje by jara drohe bylo a po tym jón ani njebychmy směli pójnsnyć, ale jenož ležo składować. Tuž je so cyrkwinske předstejičerstwo za nakup noweju paramentow rozsudziło. Za wołtar smy hotowy parament kupili. Za klětku pak chcychmy zaso serbske napismo. Tehodla smy motiw připodobnili a hrono wjetkeho paramenta „Knjezowe słowo wostanje do wěčnosće“ zasadžili. Bohotski zawod je wušiwanje přewzał a Założba za serbski lud je projekt spěchowała. Na lětušej smjertnej nježděli stej so noweju paramentaj přeni raz wužiwoj. Njech bibliske słowa kemšerjam přeco do wutroby rěča.

A. Šafratowa

Nowy parament ze serbskim napismom na Bukečanskej klětce Foto: Th. Haenchen

Film na serbskim popołdnu w Bukecach

Na serbskim wosadnym popołdnu ze superintendentom Malinkom 5. nowembra w Bukecach poskići so zchromadženym wosebity serbski kulturny program. Widžachu wurězki z filma wo zjězdze Serbow 1956, kotryž bě Budyski fotograf Kurt Hajna nawjercał. Kwalita filma drje bě časej wotpowěduj doć słaba, přiwsěm pak bě pohlad do podawkow před wjac hač pot lěstotkom wabjacy. Přitomni z Bukeca a wokoliny zajimowachu so wězo wosebje

za wot Bukečanskeje Domowinskeje skupiny wuhotowaneje wozaj w swjedženskim čahu. Tema bě robočanstwo – čas potajkim, hdyž ludźi přahachu. Masowe sceny pioněrow a maršěrowacy młodostni wubudźichu pola młódsich posměwk, druzy zaso dopomnichu so na to, zo běchu tehdom pódla byli, a spóznachu tež znatych w filmje. A bě zajimawe widžeć, kak Budyšin tehdom wupadaše ...

M. Grojlich

Kermuša z dwurěčnymi kemšemi w Rakecach

Hižo lěta swjeći Rakečanska wosada kermušu z dwurěčnej Božej služby. Lětsa bě tuta dobra tradicija wohrožena. Rakečanski farar Kecke njeje Serb a njemóže serbsce rěčeć. Druhi farar ze znajomosćemi serbskeje rěče njebě k ruce. W běhu lěta je wosada husćišo hač w zašlych lětach serbsku rěč na Božich službach nałožiła a serbske kěrluše spěwala. Tohodla by čim bóle škoda bylo, hdyž by so kermušna Boža služba lětsa přeni raz jenož w němskej rěči přewjedła.

Tuž staj knjeni Anne Simonowa jako předarka a wosadny farar Andreas Kecke nježdělu, 6. nowembra, hromadže kemše swjećiwoj. W porjedže Božej služby wokedžbowachu so tež namjety wobdželnikow Rakečanskeje serbskeje Bjesady. Sobudžěto wosadneho kantora knjeza Bretscha bě wulka pomoc při přihotowanju

Božej služby. Tekst, kiž bě zakład předowanja, so serbsce předčita. Nowe tež bě, zo su młódzi a stari wosadni próstwy w serbskej a němskej rěči přednjesli. Pod nawodom kantora spěwaje wosadny chór znaty serbski kěrluš „Knjezowy jandžel“. Byrnjež při wěrywuznaću a modlenju Wótčenaša abo při spěwanju kěrlušow němske hłosy sylnišo słyšeć byli hač serbske, běchu kemše na lětušej kermušiwjeršk wužiwanja serbskeje rěče we wosadnym žiwjenju w Rakecach.

Po kermušiwjeršk wobdželnicy Rakečanskeje Bjesady za lěto 2011 hišće dalšej předewzaći. 25. nowembra nachwatachu přednošk dr. Ludwiga Ele wo wuwicu serbskeho rěčneho a sydlenkeho ruma. 13. decembra chcemy sej na Nepilic statok do Rowneho dojeć. Tak nadžijamy so na hódne zakončenje lěta.

G. Holder

Handrij Blumenstein jako eforalny farar zapokazany

Na wječornych kemšach w Budyskej Tuchorskej cyrkwi zapokaza superintendent Waltsgott nježdělu, 13. nowembra, fararja Handrija Blumensteina do zastojnstwa eforalneho fararja Budyskeje eforije. Jako asistent při tym skutkowaše Serbski superintendent Malink, kotryž H. Blumensteina tež z bibliskim słowom w serbskej rěči požohnowa. Zapokazanju w cyrkwi přizamknny so postrowna hodžina w Domje Paula Gerhardta na Pfaffowej.

1953 rodženy Handrij Blumenstein pochadza z Rakeca a je na Serbskej rozšěrjenej wyšej šuli w Małym Wjelkowje maturował. Jako farar skutkowaše dotal w Njesowačdle, Hornim Wujězdze, Brand-Erbisdorfe a naposledk w Neusalza-Spremburgu. Wottam je so hromadže z mandželskej mjzetyj do Budyšina přesydlil.

T.M.

Přednošk wo spěchowarju Serbow

Dnja 15. nowembra přednošowaše Lubina Malinkowa w Ochranowje wo Friedrichu Casparu von Gersdorfe (1699–1751). Něhdže 40 zajimcow bě na žurlu Ochranowskeho archiwa přichwatało, mjez nimi někotři z Niskeje a Delnjeho Wujězda. W přemim dźělu přednoška předstaji młoda stawiznarka Friedricha Caspara von Gersdorfa, wulkokuzenka hrabje Zinzendorfa, jako spěchowarja a přiwisnika młodeje Ochranowskeje wosady. W druhim dźělu stejachu Gersdorfoje prócowanja wo ewangelske Serbstwo w srjedźišću. L. Malinkowa rysowaše nazornje, kotre zaslužby je sej Gersdorf wo serbske šulstwo kaž tež wo wukublanje serbskich fararjow a wučerjow a nic naposledk wo serbske pismowstwo zdobył.

Po přednošku wuwi so při škleńće wina čita a wěcywustajna rozmołwa wo serbskich a tužiskich stawiznach. Při tym so někotryzkuli z přitomnych na serbsku wowku abo serbskeho pradžěda dopomni abo wo něhdyšim serbskim žiwjenju w Małym Wjelkowje rozprawješe.

Přednošk wospjetuje so klětu 2. februara w Budyskim hosćencu „Wjelbic“ w rjedze Maćičneje akademije. Dalši přednošk budže w Delnim Wujězdze.

L. M.

We Wotrowje wo Kilianu

Na přeprašenju Towarstwa Cyrila a Metoda a Wotrowskeje wosadneje rady přednošowaše Trudla Malinkowa pokutny dzeń, 16. nowembra, na Wotrowskej farje wo žiwjenju a skutkowanju fararja Jana Kiliana. K temu zešlo bě so na 30 zajimcow ze wšelakich katolskich wosadow. Po přednošku wotmołweje referentka hišće na prašenja připoslucharjow. Někotři kupichu sej lětsa wušlu CD z kěrlušemi Jana Kiliana.

T.M.

Powěšće

Repro: SN

Hodowna karta z pohladom do Slepjanskeho Božeho domu, kotruž je lětsa wudała Antje Schröcke, dušepastyrka za wot hórništwa potrjehenych ludźi w Slepom

Janšojce. W tudyšej cyrkwi swjećeše reformaciski dzeń na 60 kemšerjow delnjoserbske kemše. Předowanje měješe farar Hans-Christoph Schütt, čitani předneslój staj dr. Madlena Norbergowa z Choćebuza a jeje bratr Mato Nowak ze słowjenskeje Ljubljany. Kemšam přizamkny so zhromadne kofejpíče na farje. Dołhodobnje planowane běchu na tutym dnu dwurěčne kemše z wopominanjom zaslužbnych serbskich fararjow w Lubnjowje. Dokelž dyrbachu tute wupadnyć, přepołoži skupina Serbska namša kemše krótkodobnje do Janšojc.

Grodsk. We wosadnym domje tudyšeje ewangelskeje wosady přednošowaše 3. nowembra dr. Doris Teichmannowa z Berlina wo serbskoněmskej zaštosći Grodka. Mjez druhim porěča wo wobydlerstwe w měsće a wokolnych wsach w času po reformaciji a wo žiwjenju a skutkowanju Grodkowčana Johannes Agricole.

Poršicy. Za pjeć lět woswjeći Poršiska wosada 200. jubilej swjeho Božeho domu. Składnostnje tuteje rěčnicy chcedza tři nowe mjedzane zwony leć dać. Tuchwilu wisaja na Poršiskej wěži štyri zwony, mały mjedzany z lěta 1919 a tři wjetše železne z lěta 1949. Wšitke maja tež serbske napisy. Zwony ze železa su zezezrawjene a po šěsć lětdžesatkach dodžeržane a maja so tehodla z nowymi narunać. Hižo w lěće 2007

započachu w Poršicach pjenjezy za nowe zwony skladować. Mjeztym je na 40 000 eurow nazběranych. Cyłkowne košty trochuja so na něhdže 120 000 eurow, wšako ma so tež zwonowy podstawa wobnowić. Njedawno založi so wosebity wuběr, kiž chce so wo to starać, zo by Poršiska cyrkej k swojemu jubileju w lěće 2016 poľne zwonjenje ze štyrjoch mjedzanych zwonow mēta.

Dešno. Fararka Katharina Köhler, kotraž wot lětušeho 1. měrca w Dešnje skutkuje, chce serbskosć w swojej wosadze podpěrać. W přichodze maja so na kemšach teksty husćišo tež serbsce čitać. Z Lipska pochadźaca a dotal w Žitawje skutkowaca 42lětna fararka wobježi česku rěč a wobdžěli so nětko na delnjoserbskim rěčnym kursu. Jeje synaj wuknjetaj serbsce we Witaj-projekće Brjazynskeje šule.

Dešno. Po dobrej tradiciji wuhotowaše chór Łužyca na přenje adwentnej njedželi w tudyšej cyrkwi adwentne spěwanje ze serbskimi adwentnymi a hodownymi kěrľušemi a spěwami. Runočasnje wotewrě so w susodnym domizniskim muzeju wustajeńca „Gódy w Dolnej Łužycy“.

Slepo. Na wosadnym popołdnu ze sup. Malinkom přenje adwenta wopyta zhromadzenych po tradicionelnym wašnju Slepjanske Bože žišetko z přewodnicomaj. Po nutrnosći předstaji sup. Malink lětsa wušu CD z kěrľušemi Jana Kiliana. Na serbskim popołdnu wobdžělštaj so tež dušepastyrka Antje Schröcke a wosadny farar Stefan Huth.

Łaz. We Łazowskim domje Zejlerja a Smolerja wotewrěchu přenje njedželu adwenta wustajeńcu z wjac hač 300 zwonami. Mjez eksponatami je tež něhdysi mały zwón z Łazowskeje cyrkwe z lěta 1843, kotryž bu tehdy pola Gruhlec w Małym Wjelkowje laty a wot fararja Handrija Zejlerja poswjećeny. Zwón, kotryž je wozdobjeny z podobiznu Melanchthona, běchu 1935 z Łaza do kapaty w Běłym Chołmcu dali.

Dary

W oktobru je so dariło za Serbske ewangelske towarstwo 50 eurow a za Pomhaj Bóh 42 eurow a 12 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 100 lěty, 31. decembra 1911, založi so we Łazu serbske towarstwo „Handrij Zejler“. Dołho běchu so serbscy narodowcy z Budyskich kónčin wo jeho založenje prócowali. Wospjet bě Rakečanske towarstwo „Lipa“ tu serbske wječorki wuhotowało, zo by Łazowčanow do narodneho zhromadženstwa wabiło. Skónčnje bě tak daleko, zo wotmě so silwester 1911 serbska swójbna zhromadźizna, na kotrejž Franc Kral přednošowaše a so towarstwo založi. Wone staji sej nadawk, zo „chce, kruće stej na křesćanskim a kraloswěrnym załožku, hajić a pěstować serbsku rěč, serbski spěw a serbske wašnja“ (SN 6.1.1912). Za předsydu

wuzwoli so železnicar Gusta Wirth z Radskeje, wučer Saaler z Wojerec přewza jako dirigent nawodnistwo hudźbneho wotrjada. W přenich lětach wuwi towarstwo čilu džělawosć. Serbske wječorki, na kotrychž so džiwadło hraješe a holcy w narodnej drasće spěwachu, přiwabichu stotki wopytowarjow. Pěsnjerka Hańža Budarka spisa prologi a basnje za towarstwowe swjedženje. Tola z Přenje swětowej wójny so džělawosć přetorhny. W dwacetych lětach so towarstwo wožiwu, tola bórže zaso spadny a w třicetych lětach cyle zańdže. T.M.

Přeprošujemy

- 04.12. 2. njedžela adwenta**
14.00 kemše w Budyšinje w Michałskej (sup. Malink), po tym adwentnička na farje
- 11.12. 3. njedžela adwenta**
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 17.12. sobota**
16.30 adwentny koncert Serbskeho gymnazija w Michałskej cyrkwi
- 18.12. 4. njedžela adwenta**
09.30 kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (sup. Malink)
- 25.12. 1. dzeń hód**
09.30 namša w Serbskej cyrkwi w Choćebuza
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 26.12. 2. dzeń hód**
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěći (sup. Malink)
- 2012**
08.01. 1. njedžela po Třoch kralach
10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej z kemšemi za džěći (sup. Malink)
12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591/600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čisć: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjelc
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625

Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67

BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Založby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Lětny abonement plaći 8 eurow.